

BOLETÍN EPIDEMIOLÓGICO SEMANAL DE GALICIA

VOL. IV / 1990 / NUM. 17
SEMANA 52
(23 - 29 de Decembro)

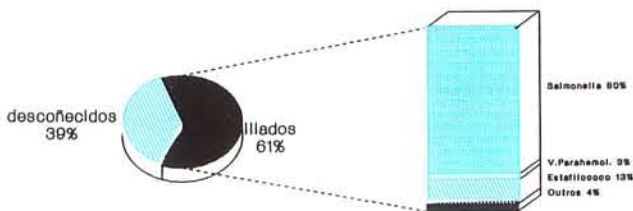
TOXIINFECCIÓNS ALIMENTARIAS (e II)

2.3. Axente implicado

Nun número importante de casos non foi posible o illamento do axente causal (39%). A Salmonella illouse, ou ben nas feces ou ben no alimento sospeitoso, nun 80% dos casos en tódalas provincias. O grupo D, serotipo enteritide, foi o máis frecuente (45%), seguido do grupo S.P. (33%). En dúas ocasións identificouse o serotipo thyphimurium (2%). O serotipo enteritide foi o predominante coa excepción de Ourense, onde a maioría das Salmone-llas pertencían ó grupo S.P. (Gráfico n.º 6).

Gráfico n.º 6

Axentes causais implicados nos abrochos de toxiinfección alimentaria

O segundo axente en importancia foi o Estafilococo Aureus, sendo responsable dun 13% dos abrochos.

É de reseñar a notificación dun caso de intoxicación por micotoxinas na provincia de Ourense así como o illamento en Pontevedra de Vibrio parahemolítico en tres ocasións e a identificación de histamina, enterotoxina DSP e ictiosarcotoxina nun caso, respectivamente. Así mesmo, illouse de forma conxunta en dúas ocasións Salmonella e Estafilococo Aureus.

2.4. Factores contribuíntes

Nun 37 por cento dos informes dos abrochos non constan o(s) factor(es) contribuíntes á súa aparición. A conservación a temperatura inadecuada foi o factor detectado con máis frecuencia (43%), seguido da preparación con gran antelación ó consumo dos alimentos (29%) e da refrixeración deficiente (23%). O cuarto lugar ocúpalo os manipuladores portadores (18%) distribuíndose por provincias como segue: A Coruña 41%, Pontevedra 21%, Ourense 18% e Lugo 7%. O resto dos factores quedan reflectidos na Táboa III.

É de reseñar que na maior parte dos abrochos, os factores contribuíntes detectados foron múltiples.

TÁBOA III

FACTORES CONTRIBUÍNTES	TOTAL	AC	LU	OUR	PO
1. Preparación con gran antelación ó seu consumo.....	30	12	12	—	6
2. Conservación a t. ^a inadecuada.....	44	11	13	16	4
3. Refrixeración deficiente....	23	7	13	1	2
4. Cocción insuficiente ou requeimado.....	3	—	2	1	—
5. Utilización de restos.....	2	—	—	—	2
6. Desconxelación defectuosa	1	—	—	1	—
7. Consumo de alimentos crus contaminados.....	15	—	8	3	4
8. Preparación en grandes cantidades.....	7	4	—	—	4
9. Consumo de alimentos contaminados industrialmente.	5	3	—	2	—
10. Manipuladores portadores.	18	7	3	5	3
11. Falta de limpeza do equipo	6	1	—	—	5
12. Recipientes tóxicos.....	—	—	—	—	—
13. Adición de substancias químicas tóxicas.....	—	—	—	—	—
14. Substancias naturais, plantas ou animais.....	1	—	—	1	—
15. Deficiencias sanitarias na auga de bebida.....	4	2	—	—	2
16. Outras.....	—	—	—	—	—

CONCLUSIONES

- 1 A subnotificación inherente ó Sistema de Declaración Obrigatoria de Enfermidades, limita a valoración da baixa incidencia das Toxiinfeccións Alimentarias na nosa Comunidade comparada coa de España.
- 2 A media de afectados por abrocho en Lugo e Ourense reflecta o seu carácter domiciliario. Pola contra, a maior participación da restauración colectiva observada na Coruña e en Pontevedra tradúcese nunha media de afectados superior.
- 3 A maior incidencia de abrochos nas estacións de verán e primavera, obriga a reforza-las medidas de control nesta época.
- 4 O fogar como lugar de preparación máis frecuente mantívose ó longo do período. A diminución observada do número de abrochos fíxose a expensas dos abrochos de tipo colectivo.
- 5 O predominio da restauración colectiva na Coruña e Pontevedra reflecta a importancia do sector hostelero nestas provincias. Nembargantes o baixo número de casos nelas suxire unha subnotificación dos abrochos domiciliarios.
- 6 A importante participación dos produtos alimenticios que conteñen ovo como responsables da aparición dos abrochos, obriga a intensifica-lo control destes alimentos e a dirixi-las medidas de educación sanitaria en materia hixiénico - alimentaria a este eido.
- 7 O feito de que nun 39% dos abrochos non se poidera determina-la etioloxía causal, e de que nun 22% non se coñeza o alimento implicado indica a importancia que ten a notificación urxente de calquer abrocho epidémico, a recollida de feces previa á administración de antibióticos caso de que foran prescritos e a conservación dos restos de alimentos supostamente implicados na aparición do abrocho.
- 8 A Salmonella, o mesmo ca no resto de España, segue a se-lo microorganismo responsabilizado do maior número de abrochos. Sería desexable incrementa-la serotipación xa que orientaría á adopción de medidas de control específicas.
- 9 Os programas de educación sanitaria en materia hixiénico - alimentaria deben facer fincapé de forma prioritaria nos seguintes puntos:
 - 1.º— Reducir ó máximo o tempo transcorrido entre a preparación e o consumo do alimento.
 - 2.º— Conserva-los alimentos de xeito adecuado e refrixera-los abondo.
 - 3.º— Conciencia-lo manipulador sobre a responsabilidade que ten o seu labor sobre todo no sector colectivo.
 - 4.º— Extrema-las medidas hixiénicas cando se preparen alimentos crus susceptibles de estaren contaminados.
- 10 O feito de que nun 37% non se coñezan os factores contribuíntes, indica que é necesario coordina-los Servizos de Hixiene Alimentaria e de Epidemioloxía, xa que un maior coñecemento deles levaranos á adopción de medidas de control adecuadas.

BIBLIOGRAFÍA

1. *Control of Communicable Diseases in Man*, A.S. Benenson, editor, fourteenth Edition, 1985.
2. *Case Definitions for Public Health Surveillance*; MMWR; October 19, 1990; Vol. 39; No. RR-13.
3. *Manual de Notificacións das Enfermidades de Declaración Obrigatoria*; Cadernos de Saúde Pública; Serie Informes Técnicos.
4. *Clasificación Internacional de Enfermedades*; Revisión 1975; Organización Panamericana de la Salud; Oficina Panamericana, Oficina Regional de la O.M.S.
5. *Boletín Epidemiológico semanal*. Ministerio de Sanidad y Consumo. Dirección General de Salud Pública n.º 1.708, semana 37, 1985.

ENFERMIDADES DE DECLARACIÓN OBRIGATORIA SEMANA 52, DO 23/12/1990 Ó 29/12/1990

ENFERMIDADE	A CORUÑA		LUGO		OURENSE		PONTEVEDRA		GALICIA	
	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.
FEBRE TIFOIDEA E PARATIFOIDEA	0	16	0	23	0	55	2	89	2	183
TOXIINFECCIÓN ALIMENTARIA	0	275	0	284	1	205	6	390	7	1.154
D. BACILAR (SHIXELOSE)	0	24	0	3	1	23	0	42	1	92
OUTROS PROCESOS DIARRÉICOS	256	18.869	66	7.807	121	13.932	423	25.155	866	65.763
TUBERCULOSE RESPIRATORIA	10	167	0	81	0	96	3	185	13	529
BRUCELOSE	1	4	0	39	0	67	0	0	1	110
TOSEFERINA	0	56	0	8	0	11	0	17	0	92
ESCARLATINA	1	146	0	52	2	26	3	49	4	273
INFECCIÓN MENINGOCÓCICA	0	22	0	17	0	14	0	14	0	67
VARICELA	48	3.225	1	1.328	16	1.422	76	3.295	141	9.270
XARAMPÓN	2	201	0	155	0	244	1	79	3	679
RUBÉOLA	0	731	0	410	1	653	0	495	1	2.289
HEPATITE VÍRICA A	0	259	0	67	0	169	1	381	1	876
HEPATITE VÍRICA B	2	15	0	9	0	12	2	31	4	67
OUTRAS HEPATITES INFECCIOSAS	0	0	0	0	0	2	0	7	0	9
PAROTIDITE	0	406	0	89	0	81	3	809	3	1.385
SÍFILIS 1.ª OU 2.ª	0	13	0	10	0	18	0	25	0	66
URETRITE GONOCÓCICA	9	655	2	330	10	711	7	378	28	2.074
INFECCIÓN RESPIRATORIA AGUDA	3.382	99.688	1.320	66.100	1.842	67.918	3.259	127.628	9.803	361.334
NEUMONÍA	67	2.418	63	1.939	37	1.765	46	1.374	213	7.496
GRIPE	3.365	48.085	671	28.721	1.068	35.098	2.141	61.551	7.245	173.455
FEBRE REUMÁTICA AGUDA	0	11	2	112	0	160	1	49	3	332

PROVINCIA: PONTEVEDRA. SEMANA

CONCELLO	BRUCELOSE		SHIXELOSE		ESCARLATINA		F. TIFOIDEA E PARATIFOIDEA		URETRITE GONOCÓCICA		GRIPE		C	
	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.		
AGOLADA		0		0		0		0		2	4	429		
ARBO		0		0		0		0		3	13	262		
BAIONA		0		0		0		2		1	11	301		
BARRO		0		0		0		1		0	2	85		
BUEU		0		0		3		2		2	18	492		
CALDAS DE REIS		0		0		0		0		2		180		
CAMBADOS		0		0		0		2	1	25	25	432		
CAMPO LAMEIRO		0		0		0		0		1	16	157		
CANGAS		0		0		0		0		6	39	516		
CATOIRA		0		0		0		2		0	34	243		
CAÑIZA, A		0		0		0		0		0		492		
CERDEDO		0		0		0		0		5	4	300		
COTOBADÉ		0		0		0		2		1	29	339		
COVELO, O		0		0		0		1		2	4	351		
CRECENTE		0		0		1		0		0	1	103		
CUNTIS		0		0		0		0		1	7	568		
DOZÓN		0		0		0		1		0	7	255		
ESTRADÁ, A		0		1		0		3		10	44	2.053		
FORCAREI		0		0		0		0		7	20	118		
FORNELOS		0		0		0		0		0	6	289		
GONDOMAR		0		0		0		4		4	16	380		
GROVE, O		0		0		1		1		2	3	525		
GUARDA, A		0		0		1		0		12	5	624		
LALÍN		0		4		1		1		9	6	1.877		
LAMA, A		0		0		0		0		2	18	73		
MARÍN		0		0		0		0		4	69	1.023		
MEAÑO		0		0		0		0		1		587		
MEIS		0		0		0		4		3	7	846		
MOAÑA		0		0		0		3		2	50	648		
MONDARIZ		0		0		0		4		20	14	320		
MONDARIZ-BALNEARIO		0		0		0		0		0		50		
MORAÑA		0		0		0		0		1	32	632		
MOS		0		0		0		2		9	53	512		
NEVES, AS		0		0		0		1	1	2	16	540		
NIGRÁN		0		0		0		0		10	2	476		
OIA		0		0		0		0		8	2	499		
PAZOS DE BORBÉN		0		0		0		0		0	1	91		
POIO		0		0		0		0		1		71		
PONTE-CALDELAS		0		0		1		0		9	12	381		
PONTEAREAS		0		0		1		0		3	10	153		
PONTECESURES		0		0		0		0		0		0		
PONTEVEDRA		0		0		2	10	1	10	9	370	7.886		
PORRIÑO, O		0		0		1	6	0		1	52	899		
PORTAS		0		0		0		0		0		339		
REDONDELA		0		0		3		6	1	12	30	1.227		
RIBADUMIA		0		0		0		0		3	10	593		
RODEIRO		0		0		0		0		1	11	237		
ROSAL, O		0		0		0		1		2		504		
SALCEDA DE CASELAS		0		0		0		0		1	13	247		
SALVATERRA DE MIÑO		0		0		0		0	1	1	62	617		
SANXENXO		0		0		0		3		4	52	631		
SILLEDA		0		0		2		0		8	111	1.722		
SOUTOMAIOR		0		0		0		0	1	3	23	994		
TOMIÑO		0		0		0		1		11	4	382		
TUI		0		0		0		2		24	80	1.466		
VALGA		0		0		0		0		12	10	420		
VIGO		0		37		19	1	23	1	72	573	20.221		
VILA DE CRUCES		0		0		0		1	1	28	5	770		
VILABOÁ		0		0		0		0		1	47	566		
VILAGARCÍA DE AROUSA		0		0		0		3		13	13	2.966		
VILANOVA DE AROUSA		0		0		0		3		2	75	591		
TOTAL		0		42		3	49	2	89	7	378	2.141	61.551	

* Os resultados deste cadro son provisionais.

HEPATITE A		HEPATITE B		INFECCIÓN MENINGOCÓCICA		NEUMONÍA		PAROTIDITE		OUTROS PROCESOS DIARREICOS		RUBÉOLA		F. REUMÁTICA AGUDA		XARAMPÓN	
Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.
	0		0		0		18		0	2	123		0		0		0
	0		0		0	1	35		1	1	90		0		0		0
	0		1		0		6		0	5	60		6		0		0
	0		0		0	1	5		1		43		10		0		0
	10		0		0		6		0	7	435		3		1		0
	0		0		0		11		58		122		7		0		0
	3		0		0	1	27		2	11	352		7		0		3
	3		0		0		0		0		132		5		0		0
	5		0		0		2		0	9	195		1		0		1
	1		0		0		21		4		95		5		3		0
	0		0		0		2		0		15		0		0		0
	0		0		0		13		12	7	84		0		1		0
	22		0		1	1	15		0		104		34		0		0
	5		0		0	1	9		0	1	51		1		0		1
	0		0		0	1	5		1	1	42		0		3		0
	0		0		0	1	25		0		4		43		0		21
	0		0		0		14		0	1	81		0		0		0
	15		0		2		29		14	10	829		11		6		0
	0		0		0	1	4		28		82		0		0		0
	0		0		0		0		1		13		2		0		4
	3		0		0	2	38		2	6	279		3		1		0
	2		0		1		16		3	6	577		0		1		0
	0		0		0		19		7	5	242		0		2		0
	17		0		1		24		0	1	703		0		1		1
	0		0		0		3		1	3	131		6		0		2
	18		1		0		33		0		883		3		0		1
	0		0		0		2		0		84		1		0		0
	21		0		0	1	20		6	2	261		0		0		0
	1		1		0		32		16	5	346		7		0		0
	0		0		0	1	62		1	11	343		0		1		0
	0		0		0		6		4		19		0		0		0
	1		0		0		9		1	8	33		0		0		0
	0		0		0	3	14		7	19	335		0		1		1
	1		0		0		18		3	10	420		0		0		3
	11		0		0		16		1		195		24		0		1
	1		0		0	2	30		0		196		0		0		0
	0		0		0		1		9		0		1		0		0
	2		1		0		1		0		82		0		1		0
	1		0		0		14		0	2	223		0		0		0
	2		0		1	1	19		6	7	95		0		0	1	13
	0		0		0		0		0		0		0		0		0
	52		4		0	7	104		47	36	3.417		21		3		4
	3		1		0		15	1	12	19	271		17		0		4
	0		0		0		98		9		85		2		0		1
	7		1		1		25		161	6	741		3		0		0
	2		0		1		7		1	5	159		2		0		0
	0		0		0		10		0		79		0		0		0
	0		0		0		5		1		62		0		0		0
	0		0		0		6		0	1	186		0		0		2
	0		0		0		11		38	9	148		13		0		0
	26		0		2		12		20	15	468		1		4		1
	0		0		1	2	33		1	9	410		2		7		1
	0		0		0		4		177	12	325		154		0		1
	1		0		1	1	14		0	1	104		28		0		1
	1		0		1	3	64		1	35	761		16		1		1
	4		0		0		14		6		92		0		4		5
1	115	2	20		1	13	210	1	64	117	7.353		36	1	6		6
	4		0		0		62		0	2	128		1		2		0
	3		0		0	1	26		1	9	347		0		0		0
	13		1		0		18	1	81	4	1.232		2		0		0
	5		0		0	1	12		0	3	388		17		0		0
1	381	2	31		14	46	1.374	3	809	423	25.155		495	1	49	1	79

PROVINCIA: PONTEVEDRA. SEMANA: 52, DO 23/12/1990 Ó 29/12/1990

CONCELLO	SÍFILIS 1.ª ou 2.ª		TOSEFERINA		TUBERCULOSE RESPIRATORIA		VARICELA		INFECCIÓN RESPIR. AGUDA (I.R.A.)		TOXIINFECCIÓN ALIMENTARIA		OUTRAS HEPATITES INFECCIOSAS	
	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.
AGOLADA		0		0		2		11	20	683		11		0
ARBO		0		0		1		139	48	1.256		1		0
BAIONA		0		0		1		18	12	214		0		0
BARRO		0		0		0		1	39	865		0		0
BUEU		0		0		0		156	51	2.201		17		0
CALDAS DE REIS		0		0		0		2		261		0		0
CAMBADOS		0		0		3		204	50	1.254		10		0
CAMPO LAMEIRO		0		0		1		3	46	764		0		0
CANGAS		0		0		2	1	35	92	1.774		22		0
CATOIRA		0		0		0	2	75	4	477		6		0
CAÑIZA, A		0		0		0		1		973		0		0
CERDEDO		0		0		2		26	7	348		0		0
COTOBADÉ		0		0		1		4	39	1.301		1		1
COVELO, O		0		0		0		2	29	113		0		0
CRECENTE		0		0		0		3	15	435		0		0
CUNTIS		0		0		1		19	3	545		0		0
DOZÓN		0		0		2		4	2	189		0		0
ESTRADA, A		0		0		4		358	137	3.442		18		0
FORCAREI		0		0		0	1	14	21	258		8		0
FORNELOS		0		0		0	3	35		43		4		0
GONDOMAR		1		0		6	2	46	98	1.463		16		0
GROVE, O		1		0		1		47	60	2.791		15		0
GUARDA, A		0		0		3	7	66	7	631		1		0
LALÍN		0		0		7		121	55	3.588		13		1
LAMA, A		0		0		0	1	10	14	870		0		0
MARÍN		0		0		5		238	15	3.726	1	1		0
MEAÑO		0		0		1		13		285		1		0
MEIS		0		0		2		18	20	1.086		1		0
MOAÑA		1		0		2	4	94	145	1.555		15		0
MONDARIZ		1		0		2		25	63	1.268		1		0
MONDARIZ-BALNEARIO		0		0		0		3		34		0		0
MORAÑA		0		0		0		7	14	239		0		0
MOS		0		0		1		8	121	1.635		1		0
NEVES, AS		2		0		0		13	75	1.692		0		0
NIGRÁN		0		0		1	1	18	63	1.817	1	3		0
OIA		0		2		0		5	41	1.070		3		0
PAZOS DE BORBÉN		0		0		0		0	3	128		0		0
POIO		0		0		2		0	52	1.209		0		0
PONTE-CALDELAS		0		0		1		7	15	676		0		0
PONTEAREAS		0		0		1		8	69	535		2		0
PONTECESURES		0		0		0		0		0		0		0
PONTEVEDRA		1		1		28	4	267	293	17.917	1	39		2
PORRIÑO, O		2		0		1		4	92	890		2		0
PORTAS		0		2		1		21		211		0		0
RENONDELA		1		0		3		29	69	3.269		26		0
RIBADUMIA		0		0		0		10	9	692		3		0
RODEIRO		0		0		0		22	15	333		14		0
ROSAL, O		0		1		2		3		698		0		0
SALCEDA DE CASELAS		0		0		1		7	82	715		0		0
SALVATERRA DE MIÑO		1		0		2	1	16	37	1.217		0		0
SANXENXO		0		2		3		94	58	1.314		8		0
SILLEDA		0		1		1		15	67	1.998		3		0
SOUTOMAIOR		0		0		1	12	87	17	785		3		0
TOMIÑO		0		0		0		1	41	993		3		0
TUI		0		0		3		62	109	2.500		0		1
VALGA		1		0		0		14	1	189		0		0
VIGO		12		8	3	75	32	412	668	33.849	3	112		2
VILA DE CRUCES		0		0		2		0	2	359		0		0
VILABOIA		0		0		0	2	59	101	1.408		0		0
VILAGARCÍA DE AROUSA		1		0		4	3	219	41	13.119		0		0
VILANOVA DE AROUSA		0		0		3		96	12	1.478		6		0
TOTAL		25		17		3	185	76	3.295	3.259	127.628	6	390	7

* Os resultados deste cadro son provisionais.

A SÍNDROME DE INMUNODEFICIENCIA ADQUIRIDA - SIDA

PLAN DE PREVENCIÓN E CONTROL DA SIDA. SUBDIRECCIÓN XERAL DE SAÚDE PÚBLICA

A SIDA é unha enfermidade de declaración obrigatoria en Galicia, tanto por notificación numérica como individualizada, segundo orde do 7 de novembro de 1989, publicada no DOG do 19 de decembro do mesmo ano.

ENVIA-LOS PROTOCOLOS NUN SOBRE PECHADO CO LEMA «CONFIDENCIAL»

SITUACIÓN EPIDEMIOLÓXICA ACTUALIZADA:

No Rexistro Galego de casos-SIDA están notificados, ata o 30-6-91, 461 casos-SIDA, dos que 371 (o 80% deles) están xa confirmados pola Comisión Nacional na mesma data.

* A distribución por provincias, así como as súas taxas de prevalencia por millón de habitantes, son as seguintes:

A SIDA EN GALICIA

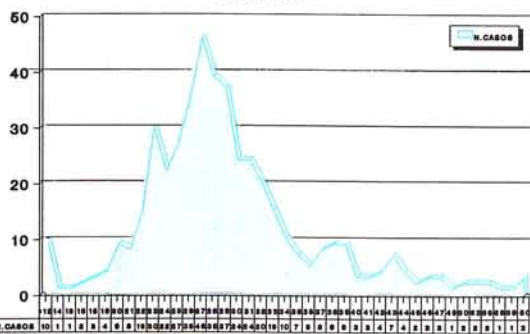
	Casos	Poboación*	Taxa ($\times 10^6$)
A CORUÑA	173	1.108.239	156,10
LUGO	50	411.134	121,61
OURENSE	71	436.224	162,76
PONTEVEDRA	167	895.542	186,47
TOTAL	461	2.851.140	161,88

Fonte: Rexistro Galego, 30-6-91
*I.N.E. 1-07-89 (pob. cal.)

*A distribución por idades dos casos-SIDA concéntrase entre os 20-40 anos, con un pico entre os 25-30 anos (45%).

CASOS-SIDA EN GALICIA

IDADE

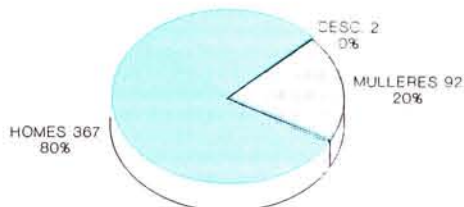

Fonte: Rexistro Galego casos-SIDA, 30-6-91

* Na distribución por sexo, 367 casos-SIDA corresponden a homes, o que supón o 80% do total dos afectados, e 92 son mulleres (20%).

CASOS-SIDA EN GALICIA

SEXO

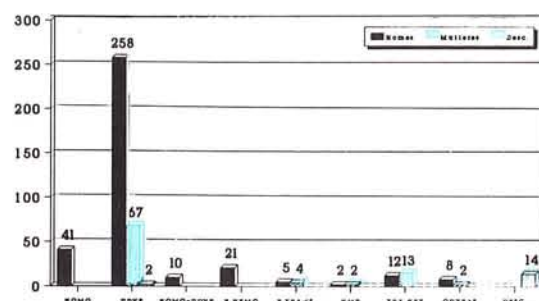

Fonte: Rexistro Galego casos-SIDA, 30-6-91

* A práctica de risco máis frecuentemente asociada á SIDA é o compartir xiringas no uso de drogas por vía parenteral (UDVP), representando o 71%.

CASOS-SIDA EN GALICIA

PRÁCTICAS DE RISCO

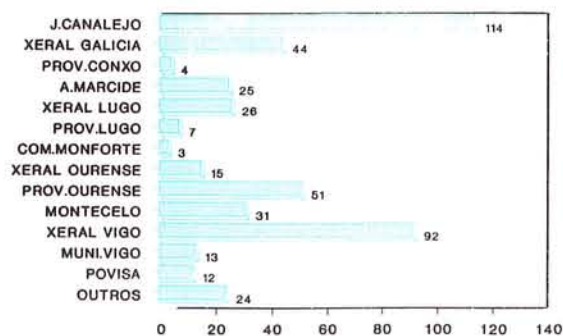
Fonte: Rexistro Galego casos-SIDA, 30-6-91

HOMO: Homosexual; UDVP: Usuarios de Drogas Vía Parenteral; R. HEMO: Receptores de Hemoderivados; R. TRANS: Receptores de Transfusións; HMR: Fillos de nais de risco; TRA. HET: Transmisión Heterosexual.

* Os casos-SIDA notificados segundo as institucións declarantes son:

CASOS-SIDA EN GALICIA

INSTITUCIÓN DECLARANTES

Fonte: Rexistro Galego, 30-6-91